

ПЛАН НЕВІДКЛАДНИХ РІШЕНЬ

для забезпечення стійкості теплопостачання громад України

Підготовлено ГС «Теплоенергетичний кластер України»

Серпень 2026

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Обґрунтування необхідності невідкладних рішень	4
3. Заходи щодо формування резерву та забезпечення готовності інфраструктури	5
3.1. Забезпечити формування резерву теплогенеруючого обладнання	5
3.2. Забезпечити готовність громад до використання аварійних джерел теплопостачання	6
3.3. Максимальне залучення потенціалу українських виробників	7
4. Першочергові кроки з реалізації Плану	8
5. Заключні положення	9

1. Вступ

Україна стоїть на порозі опалювального сезону 2026/2027 в умовах втрати понад 9 ГВт енергетичних потужностей та масованих руйнувань об'єктів комунальної інфраструктури. Наслідки атак є критичними для більшості регіонів: у Харківській області знищено понад 80% власної теплової та електричної генерації, включаючи ТЕЦ-5 та Зміївську ТЕС; на Дніпропетровщині й Запоріжжі суттєво ушкоджено ключові підстанції та мережеві вузли; у Київській, Сумській та Чернігівській областях пошкоджень зазнали десятки комунальних котелень і магістральних тепломереж. Загалом по країні виведено з ладу понад 500 об'єктів теплопостачання, що ставить під загрозу замерзання сотні шкіл, лікарень та понад мільйон домогосподарств.

Реалізувати масштабне будівництво, реконструкцію чи закордонні закупівлі вже неможливо через тривалі бюрократичні та логістичні процедури. У разі нових атак у сильний мороз вода в зупинених мережах замерзає за 12–24 години, що призводить до розриву труб і радіаторів. Якщо не мати інструменту для миттєвої заміни пошкодженого обладнання, громади залишаться без тепла на кілька місяців.

Практичним рішенням цієї проблеми є не створення нових бюрократичних концепцій, а негайна реалізація Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2026 р. № 651 «Деякі питання формування та використання національного резерву децентралізованого запасу автономного обладнання генерації електроенергії (когенераційних установок) та обладнання мобільної розподільної генерації тепло- та електроенергії», шляхом формування та розгортання Системи резерву теплогенеруючого обладнання на державному, регіональному та місцевому рівнях. Йдеться про матеріальний резерв готових до швидкого транспортування та підключення блочно-модульних котелень (типових та аварійних), когенераційних установок, котлів (твердопаливних, пелетних, газових, електричних), електричних конвекторів, інфрачервоних обігрівачів та іншого обладнання, що дає змогу відновити подачу тепла на об'єкти протягом 24–48 годин після ураження.

Цей документ підготовлено Громадською спілкою «Теплоенергетичний кластер України», яка об'єднує вітчизняних виробників котельного обладнання, блочно-модульних систем, проєктно-монтажні організації та профільних експертів. Документ пропонує прозорий і зрозумілий механізм формування матеріального резерву із залученням потужностей українських підприємств, що дозволить центральній владі та громадам діяти напередодні та під час опалювального сезону за чітким, розписаним по кроках алгоритмом.

2. Обґрунтування необхідності невідкладних рішень

Практика проходження попередніх опалювальних сезонів засвідчила, що одним із ключових викликів після пошкодження об'єктів теплопостачання є надто тривалі строки їх відновлення. Досвід Київської, Харківської, Чернігівської, Сумської та Запорізької областей довів: у більшості випадків після виникнення аварійної ситуації необхідно визначити джерела фінансування, провести закупівлю обладнання, забезпечити його виготовлення, доставку, монтаж та введення в експлуатацію. Цей класичний ланцюг дій займає від 2 до 5 місяців, тоді як за мінусової температури повітря теплова мережа мікрорайону замерзає та зазнає незворотних руйнувань всього за 12–24 години.

У період опалювального сезону така затримка призводить до тривалого припинення теплопостачання та створює загрозу повної зупинки життєдіяльності населених пунктів.

У зв'язку з цим державна політика у сфері забезпечення стійкості теплопостачання має передбачати не лише ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, а й формування системи завчасної готовності до їх виникнення. Практичним інструментом такої готовності є не створення нових бюрократичних концепцій, а негайна реалізація Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2026 р. № 651 у частині формування матеріальних резервів.

Основою такої системи мають стати заздалегідь сформовані резерви теплогенеруючого обладнання:

- **типові блочно-модульні котельні;**
- **аварійні мобільні (транспортабельні) котельні;**
- **основне технологічне обладнання для оперативного відновлення котельень;**
- **обладнання для автономного теплозабезпечення.**

Практична реалізація цього резерву потребує невідкладного проведення аудиту потреб громад, визначення захищених складів зберігання та закупівля обладнання на українських підприємствах із завчасною підготовкою точок підключення на об'єктах.

Запропоновані у цьому Плані рішення не змінюють державну політику у сфері теплопостачання та не замінюють реалізацію комплексних планів стійкості. Налагоджена взаємодія між органами державної влади, громадами, підприємствами теплопостачання та українськими виробниками дозволить практично посилити вже запроваджені державою механізми та забезпечити оперативне відновлення подачі тепла протягом 24–48 годин у разі пошкодження об'єктів теплової інфраструктури.

3. Заходи щодо формування резерву та забезпечення готовності інфраструктури

3.1. Забезпечити формування резерву теплогенеруючого обладнання

Практична реалізація механізму оперативного реагування потребує формування матеріального резерву теплогенеруючого обладнання.

Основне завдання резерву — швидке відновлення теплопостачання та підтримання роботи об'єктів критичної інфраструктури в перші години після ураження, до моменту капітального відновлення основних джерел енергії.

Формування резерву базується на принципі уніфікованих типових рішень високої заводської готовності, що забезпечує мінімальний час на транспортування, монтаж та введення в експлуатацію. Залежно від ступеня руйнувань та функціонального призначення резерв розділено на чотири чіткі категорії:

- Типові блочно-модульні котельні

Призначення: оперативна заміна пошкоджених або зруйнованих стаціонарних котелень, блочно-модульних котелень чи інших джерел теплопостачання та відновлення централізованого теплопостачання житлових кварталів, соціальних установ і промислових об'єктів.

Підстави для застосування: повне або критичне руйнування стаціонарної котельні, коли її відновлення у стислі строки є неможливим, а також необхідність термінового створення нового джерела теплопостачання.

- Аварійні мобільні (транспортабельні) котельні

Призначення: тимчасове забезпечення теплом лікарень, пологових будинків, закладів освіти, інтернатів, пунктів незламності, інших об'єктів критичної інфраструктури та визначених територіальними громадами опорних об'єктів.

Підстави для застосування: аварійне припинення централізованого теплопостачання, коли необхідно у максимально стислі строки забезпечити теплом критично важливі об'єкти до відновлення роботи основного джерела теплопостачання.

- Основне технологічне обладнання для оперативного відновлення котелень

Призначення: оперативне відновлення працездатності існуючих котелень шляхом заміни пошкоджених котлів, палиникових пристроїв, насосного обладнання, теплообмінників, систем автоматики та інших основних вузлів.

Підстави для застосування: часткове пошкодження котельні, коли будівля та основна інфраструктура збережені, а відновлення теплопостачання можливе шляхом заміни окремих елементів обладнання.

- Обладнання для автономного теплозабезпечення

Призначення: забезпечення теплом окремих будівель або приміщень у разі тривалого припинення централізованого теплопостачання, а також запобігання заморожуванню внутрішньобудинкових інженерних мереж.

До цієї категорії резерву можуть бути включені твердопаливні, пелетні, газові та електричні котли, електричні конвектори, інфрачервоні обігрівачі, теплові гармати, печі тривалого горіння та інші автономні джерела тепла.

Підстави для застосування: масштабні аварії, тривалі блекаути або інші надзвичайні ситуації, коли централізоване теплопостачання відсутнє протягом тривалого часу, а також виникає необхідність забезпечити опалення окремих комунальних будівель, укріплень, пунктів обігріву та інших об'єктів або захистити інженерні мережі будівель від замерзання.

Типову номенклатуру, технічні вимоги та порядок розподілу цього обладнання пропонується визначити Міністерству з відновлення, інфраструктури та транспорту України спільно з Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України із залученням підприємств теплопостачання, профільних асоціацій та українських виробників.

Формування резерву має здійснюватися на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях відповідно до реальних потреб територій, розрахованих ризиків та на виконання рішень Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2026 р. № 651.

3.2. Забезпечити готовність громад до використання аварійних джерел теплопостачання

Наявність матеріального резерву теплогенеруючого обладнання не забезпечить очікуваного результату без завчасної технічної та організаційної підготовки територіальних громад до його застосування. Головна мета підготовки — мінімізувати час від моменту аварійного відключення об'єкта до запуску резервного джерела тепла (скоротити його до 4–6 годин).

Особливу увагу доцільно приділити застосуванню аварійних транспортабельних котелень, які можуть бути оперативно доставлені та введені в експлуатацію у разі пошкодження основних джерел теплопостачання.

У зв'язку з цим пропонується рекомендувати органам місцевого самоврядування:

- визначити перелік опорних об'єктів, які у разі виникнення надзвичайної ситуації повинні забезпечуватися теплом у першочерговому порядку із застосуванням аварійних транспортабельних котелень;
- визначити місця можливого встановлення такого обладнання та забезпечити їх технічну готовність до оперативного підключення;
- визначити відповідальних осіб за координацію робіт із розгортання аварійного теплогенеруючого обладнання;

- забезпечити взаємодію між органами місцевого самоврядування, підприємствами теплопостачання, операторами об'єктів критичної інфраструктури та аварійними службами.

Реалізація зазначених заходів дозволить максимально скоротити час між доставкою обладнання та початком його експлуатації, а також забезпечити безперервне теплопостачання об'єктів критичної інфраструктури у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

3.3. Максимальне залучення потенціалу українських виробників

Ефективна та оперативна реалізація Постанови КМУ № 651 потребує максимального використання виробничого потенціалу вітчизняних підприємств. Українські виробники вже володіють повним циклом технологій, необхідними потужностями та практичним досвідом виготовлення блочно-модульних котелень, водогрійного обладнання та комплектуючих високого ступеня готовності.

Залучення саме українських підприємств забезпечує ключові практичні переваги:

- **Мінімальні строки виробництва та постачання:** серійне виготовлення та відвантаження блочно-модульних котелень українськими заводами в кілька разів швидше за імпорт, закупівлю та складну закордонну логістику в умовах воєнного стану.
- **Оперативний сервіс та наявність запчастин:** наявність локальних аварійно-сервісних бригад та вітчизняних складів комплектуючих гарантує відновлення обладнання значно швидше в порівнянні з очікуванням імпорتنих деталей.
- **Уніфікація та взаємозамінність:** використання єдиних технічних стандартів і типових інженерних рішень спрощує монтаж, підключення та подальшу експлуатацію обладнання в будь-якому регіоні України.
- **Економічна ефективність та повернення коштів у бюджет:** використання вітчизняного обладнання забезпечує повернення до 40% витрачених коштів у вигляді податків до бюджетів усіх рівнів, підтримує робочі місця та зберігає критично важливе для держави машинобудування.

Для консолідації виробничих потужностей учасники Громадської спілки «Теплоенергетичний кластер України» укладають Меморандум про співпрацю. Цим документом вітчизняні виробники підтверджують спільну готовність координувати виробничі графіки, розробляти уніфіковані технічні рішення, надавати пряму експертну підтримку Міністерству з відновлення, інфраструктури та транспорту України та громадам, а також брати на себе гарантійні зобов'язання щодо оперативного виготовлення обладнання резерву.

Теплоенергетичний кластер України виступає єдиною галузевою платформою для координації взаємодії між центральними органами виконавчої влади, територіальними громадами, підприємствами ТКЕ та українськими машинобудівними заводами для забезпечення стійкості теплопостачання України.

4. Першочергові кроки з реалізації Плану

З огляду на обмежений час до початку опалювального сезону та високий ризик повторних уражень інфраструктури, реалізацію запропонованих заходів необхідно розпочати невідкладно. Для практичного виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2026 р. № 651 пропонується чіткий механізм дій, який прямо поєднує вимоги Уряду з практичними кроками Кластеру, а саме:

- **провести координаційну нараду** під головуванням Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України за участю Агентства відновлення, ОВА, органів місцевого самоврядування, підприємств ТКЕ та українських виробників для затвердження єдиного алгоритму дій на виконання рішень Постанови № 651;

- **визначити та верифікувати потреби територіальних громад** у резервному теплогенеруючому обладнанні відповідно до нормативів Постанови № 651, сформувавши єдиний реєстр критичних об'єктів для першочергового заповнення державного, регіональних, місцевих та об'єктових резервів;

- **затвердити типовий склад резерву та технічні вимоги** до блочно-модульних котелень, когенераційних установок і мобільних насосних станцій, а також визначити регламент їх оперативної передачі громадам у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

- **запустити практичне формування матеріальних резервів** шляхом замовлення уніфікованого обладнання на українських підприємствах. Забезпечити фінансування із застосуванням визначених Постановою № 651 джерел: коштів державного та місцевих бюджетів, державних цільових програм, субвенцій на відбудову, залучення міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, а також пільгових кредитних інструментів;

- **забезпечити підготовку опорних об'єктів у громадах** до прийому аварійних транспортабельних котелень шляхом завчасного облаштування уніфікованих точок швидкого підключення до мереж (тепла, води та електроенергії) для їх запуску за принципом «з коліс» протягом 4–6 годин;

- **запровадити постійний моніторинг стану виготовлення, постачання та готовності** майданчиків підключення відповідно до вимог Постанови № 651, із можливістю оперативного перерозподілу обладнання з регіональних хабів під час виникнення аварійних ситуацій.

5. Заключні положення

Реалізація цього Плану змінює сам підхід: замість того щоб ліквідовувати наслідки руйнувань після атак, держава та громади матимуть заздалегідь підготовлені ресурси для швидкого реагування.

Практичне формування резервів теплогенеруючого обладнання, визначення типових технічних рішень, підготовка опорних об'єктів та налагодження ефективної взаємодії між усіма учасниками процесу дадуть змогу суттєво скоротити строки відновлення теплопостачання після пошкодження критичної інфраструктури, підвищити стійкість територіальних громад та забезпечити більш надійне проходження опалювального сезону 2026/2027 років.

Створення резерву теплогенеруючого обладнання — це не додаткова бюрократична ініціатива, а готова до виконання практична реалізація Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2026 р. № 651. Наявність сформованого резерву та підготовлених точок підключення дозволяє скоротити час подачі тепла після аварії з кількох місяців до 24–48 годин.

Механізм реалізації є повністю зрозумілим та реалістичним:

1. **Є чіткий склад резерву** — блочно-модульні котельні, мобільні котельні, технологічне обладнання та засоби автономного тепла.

2. **Є конкретні кроки дій** — аудит потреб громад, затвердження технічних вимог, підготовка майданчиків підключення та виготовлення обладнання.

3. **Є готова виробнича база** — українські машинобудівні підприємства мають потужності, щоб виготовити необхідні модулі та забезпечити їх сервіс.

Запропоновані рішення не потребують зміни державної політики — вони дають центральній та місцевій владі чіткий інструмент дії прямо зараз, до початку морозів.

Теплоенергетичний кластер України та українські виробники теплотехнічного обладнання підтверджують готовність до партнерства з державою, територіальними громадами та міжнародними партнерами з метою реалізації запропонованих рішень і посилення стійкості систем теплопостачання України.